

Verhalen van K.J. Boonstra

Boonstra, thans wonende in Groningen, werd geboren in 1926 en woonde in Eenrum tot 1942 aan de Zuiderstraat 22. Hij weet zich nog veel te herinneren uit de periode van vóór de oorlog. Zijn vader was stelmaker en later een bekende meubelmaker. Hij was als gast aanwezig op de laatste donateursavond van de Historische Kring, waar het aanwezige publiek met veel plezier kon kijken naar een film van een eerder dit jaar opgenomen interview.

Naar Eenrum, voor 1940.

Als je voor 1940, in die tijd speelt zich dit verhaal af, van Winsum naar Eenrum fietste want dit is de beste manier om veel op te merken, dan kwam je bij Mensingeweer door een drielandpunt. Je reed door de gemeente Winsum, kwam dan in de gemeente Leens om daarna de gemeente Eenrum binnen te rijden. Na de afslag naar Baflo moest je over een draaibrug die na verloop van jaren is vervangen door een hogere vaste brug. Bij de brug woonde de heer Reitsma, hij had een slagersbedrijf. Hij werd ook wel, of meestal, Piet Bluf genoemd. Waarom weet ik niet. Hij moest tevens zorgen voor de bediening van de brug. Nu kwam dit niet vaak voor, want in dit kanaal was praktisch geen scheepvaart. Maar toch... het gebeurde een enkele keer dat het dan al donker was. Geen probleem, er was een hek en een stormlantaarn gaf aan dat je maar het beste kon stoppen. Even verderop woonde aan de rechterkant de fam. Klatter. Het huis hebben ze dunkt me zelf laten bouwen. Met hun zoon Arie ben ik op de "bewoarschouf" geweest. Reed je verder dan had je aan de linkerkant de kwekerij", "toenjederij", van Scholtens. Een zoon, Reinaard, was een goede fietser, Hij had een racefiets en deed mee in wedstrijden. Even verderop waren enkele villa's en in het laatste huis woonde de familie Blom. Dit was een eenvoudig huis met plat dak. Dit huis was er neergezet door de Ned. Spoorwegen. De heer Blom werkte nl. bij het spoor en daar was de grond waarschijnlijk ook van. We zijn nu nl. de overweg genaderd en daar moeten we overheen. Wel even uitkijken want er wordt niet gewaarschuwd voor een trein en als het mistig is kan hij al heel dichtbij zijn als je hem ziet. Over het spoor kun je direct linksaf, dit is een weg naar het station. We gaan rechtdoor en zien aan de rechterkant een groot gebouw. Dit is een hotel, Tivoli, beheerd door de fam. Wiersum. Vaer en zoon waren een paar potige kerels. Het hotel had een grote doorrid, dus paard en koets konden onder dak. Even verder rij je recht op een groot huis af en dat was het huis van de hoofdmeester. Achter dit huis stond nl. een grote school en daar was hij het hoofd van. Zijn naam was Wieringa en hij is heel oud geworden, over de 100 en is overleden in Hoogezand.

Aan de linkerkant staat ook een groot huis en dat werd bewoond door dokter Posthumus, een zeer geziene arts, die ook veel voor de gemeenschap heeft gedaan. Een dokter ging vroeger met koets en koetsier op pad en daarom is er een koetshuis aangebouwd. Dokter Posthumus was echter moderner aangelegd want hij schafte zich motorische hulp aan. Hij kwam in 1924 en het nummer dat hij op zijn auto of motor moest bevestigen (A-8652) is in 1924 uitgegeven. Even verderop woonde de heer Boonstra, die had no. A-8532 en dat nummer was uitgegeven op 13 juni 1924. Een nummer was persoonlijk en werd uitgegeven op het provinciehuis in Groningen. Dit nummer mocht je op elk motorvoertuig gebruiken, voorwaarde was je het bij je had en klopte met het voertuig waar je in of op reed. Zo kon je ongeveer uitrekenen wanneer iemand zich voor het eerst iets motorisch had aangeschaft. We gaan verder maar dan eerst even rechtsaf. Dit pad leidde naar akkers waar veel groente b.v. spruiten, kool werd verbouwd waarvan een gedeelte naar de veiling ging in Groningen. Het enige huis dat aan de rechterkant aan dat pad stond was een kruideniersbedrijfje. Het was de winkel van "vrouw Kezoan" (Korzaan) die daar blijkbaar een bestaan had.

Verhalen van K.J. Boonstra

Boonstra, thans wonende in Groningen, werd geboren in 1926 en woonde in Eenrum tot 1942 aan de Zuiderstraat 22. Hij weet zich nog veel te herinneren uit de periode van vóór de oorlog. Zijn vader was stelmaker en later een bekende meubelmaker. Hij was als gast aanwezig op de laatste donateursavond van de Historische Kring, waar het aanwezige publiek met veel plezier kon kijken naar een film van een eerder dit jaar opgenomen interview.

Eenrum, nu en toen (voor 1940)

Rij je het dorp binnen dan kom je op een driesprong. Even afstappen en je staat voor een heel groot plein. Dit is nu ingericht als parkeerplein maar was vroeger het schoolplein voor een heel grote school. De school had een vooruitstekende ingang aan weerskanten voorzien van glas. Om half negen 's morgens tikte meester Wieringa (de hoofdmeester) met zijn sleutel tegen het glas en dat was het begin van de lessen. **Schoul gait ien.** De kinderen, en dat waren er nogal wat, stroomden naar binnen. Ze gingen door de grote hal en ieder zocht zijn lokaal. Er liep een lange gang dwars achter de hal door de hele school je kon naar rechts en naar links. Maar je kon in de hal ook de trap op. Er waren twee trappen, één aan de rechter en één aan de linkerkant. Boven waren er evenveel lokalen (ik meen van 5) als beneden. Het was dus een heel geroezemoes voor iedereen op zijn plaats was. Bleef je beneden en ging naar links dan had je aan de rechterkant en dat was dus de achterkant van de school de **“Bewoarschoul”** In de jaren dertig hield Juffrouw Nienhuis daar de kleuters van vijf bezig. Juffrouw Marie, zo werd ze genoemd kon dat heel goed. Je leerde er knippen en plakken, je ging ook wel tekenen en zingen, je leerde van alles wat. Ze was een Eenrummer, een dochter van brandstofhandelaar Nienhuis en die woonde aan de haven. Kwam je van Pieterburen dan reed je recht op hun huis af. Nu weer naar de school. In de “Bewoarschoul” hadden we ‘smorgens ook speelkwartier. Dan ging de klasdeur open en konden we door een achterzijdeur naar buiten. Je kwam dan op het kerkhofspad en via dit pad kwam je “ien loan” Dit was en is de andere toegang tot het kerkhof. In die laan kon je heel mooi spelen. Vlak bij de ingang van het kerkhof stond en staat een wit huis. Er is een foto gemaakt van onze kleuterklas met de eerste klas en op die foto staan de leerlingen waarvan velen nog bekenden zijn.. In dat huis woonde de familie Westra Hij was koster, klokluiders, “doodgroaver” (grafdelver dus) leedaanzegger, d.w.z. bij iemands overlijden ging hij het hele dorp door en bracht de droevige boodschap over aan ieder huis. Deftig n het zwart met hoge hoed. Als je het wilde kon je ook nog bijzonderheden van de overledene gewaar worden. Een begrafenis was een bijzondere stoet. Zwarte lijkwagen met zwarte paarden en daarachter liepen familie en bekenden. Veel van de vrouwen hadden iets zwarts om zich heen, zoiets als zwarte vitrage. En de klok maar luiden, Ook hier was Westra dus bij betrokken. Dat was Westra met zijn dikke snor. Hij droeg altijd een soort schipperspet met een zwarte, harde klep. Nu gaan we weer terug naar het kruispunt en gaan verder Eenrum van voor 1940 in

Verhalen van K.J. Boonstra

Boonstra, thans wonende in Groningen, werd geboren in 1926 en woonde in Eenrum tot 1942 aan de Zuiderstraat 22. Hij weet zich nog veel te herinneren uit de periode van vóór de oorlog. Zijn vader was stelmaker en later een bekende meubelmaker. Hij was als gast aanwezig op de laatste donateursavond van de Historische Kring, waar het aanwezige publiek met veel plezier kon kijken naar een film van een eerder dit jaar opgenomen interview.

Door Eenrum, voor 1940

Wanneer je Eenrum binnenreed dan was na "Hotel Tivoli" het opvallendste bedrijf dat van P.T. v.d. Scheer aan het begin van de Zuiderstraat. Het was een winkel waarin fietsen werden verkocht en op zij daarvan was een smederij. Voor de winkel stond een forse benzinepomp waar je dus kon tanken. Het was een rond gevaarte, kleur geel, afgewerkt met oranje. De hoogte was plm. 2.50 m en daarbovenop stond een ronde reclamelamp en hierop stond de naam "Shell" Wanneer een klant zich meldde werden er 2 deurtjes geopend en de werkzaamheden konden beginnen. Binnen hing een lange zwengel, daarboven 2 grote flessen van 5 liter. Werd er gezwengeld dan liep de rechter fles vol. Was je 5 liter nodig dan kon met een knop of kraantje de benzine door de slang naar je tank. Was er meer nodig dan werd er doorgezwengeld en kon je 10 liter krijgen. Nog meer dan gingen de werkzaamheden weer van voren af aan. De aflevering was dus per 5 liter. Betalen was er meestal niet bij want het waren bijna altijd vaste klanten en die kregen later wel de rekening.

In de winkel waren fietsen geëtaled. "Fongers" was het merk dat hier verkocht werd. Goed spul dus. Maar of de omzet hoog was is te betwijfelen want je zag niet vaak iemand rijden op een nieuwe Fongers Er reden trouwens weinig nieuwe fietsen. Oude fietsen werden vaak gemoffeld, de lak werd er dan in een oven op gebrand en dat was een stuk voordeliger dan nieuw. Dokter Posthumus, die had een mooie fiets. Hij had zadel en stuur hoog en zo reed hij langzaam en kaarsrecht het dorp door. "Hij ziet alles" zeiden ze dan. Groeten deed hij met een knipoog. Hij hoefde natuurlijk niet te fietsen want hij had ook een motorfiets en bovendien een auto. In de auto hield hij van snel rijden en kocht nog wel eens wat aparts. Omstreeks 1935 had hij een heel mooie wagen, een Graham Paige met schuifdak en daarna een Tsjech, merk Tatra met een hoge rug. Hij was echt wel een autofanaat.

Nu weer naar de smederij van "Piet Scheer" Het was altijd leuk om daar te kijken. Hamer en aambeeld werden druk gebruikt om het gloeiende ijzer een andere vorm te geven. En het gehamer kon je in de hele straat horen. Wanneer er een paard moest worden beslagen, en een goede smid kon dat, gaf dat veel vertier want het paard werkte nooit mee en daar stond je natuurlijk op te wachten want het beest ging vaak nogal wat te keer.

Heel bijzonder was, maar dat kwam niet zo vaak voor, wanneer er een ijzeren band om een wagenwiel moest worden gelegd. Zo'n "rad doar mos'n houp om". Het wiel werd aangeleverd door de "stelmoaker" (ook wel koeper) die woonde even verder op

Het midden van het rad was de "toet" daarin staken de "spaik'n" en die staken weer in de klossen hout die samen het ronde van het rad vormden. Nu moest de "houp" van de smid daar precies om heen passen, of eigenlijk niet want dan was ie te ruim en zou er al gauw afvliegen. Nu werd er een natuurkundige truc toegepast. De maat van de houp werd door smid en koeper vastgesteld en het houten rad werd iets groter gemaakt dan de houp was. De houp werd dus iets te klein en toch moest ie er om.

Nu werd er bij de smid op de buitenplaats, aan de straat dus, een rondje gemaakt van turf en kolen ter grootte van het wagenwiel dat er naast lag. De brandstof werd ontstoken, met behulp van petroleum natuurlijk en de "houp" werd in het vuur gelegd en branden maar totdat het ijzer helemaal gloeiendrood was. Dan kwamen er 2 smeden met tangen, tilden de "houp" op en legden die om het rad. En nu paste het wel want het ijzer was uitgezet. En koeper en smid wisten precies hoe groot dat verschil was. Maar...gloeiend ijzer en hout verdraagt elkaar niet, dus het hout vloog in brand. Natuurlijk was daar rekening mee gehouden, er stonden heel wat emmers warer klaar om dat te blussen. En meteen kromp het ijzer en de "houp" zat muurvast om het houten rad. Er kwam geen spijker aan te pas. En de wagen waarvoor het rad bestemd was kon afgebouwd worden. Zo is dat jaren gegaan maar het einde was in zicht.....